

»Havnin satsaði so nógv uppá, at eg skuldi koma inn í stjórnina. Gunnar Petersen sat sum formaður. Nú tá vit koma til Havnar á fund í Føroya Arbeðarafelag, stendur Gunnar Petersen fyrri okkum á kajuni og sigur við meg: »Hvat fanin hevur tú gjørt Arne, veist tú ikki av, at hatta er ólógligt«. »Tað skal eg taka fylgjurnar av sjálvur, svaraði eg«.

Tað ólógliga, Arne á Rógvu saman við vestmenningum hevði gjørt, var at nokta at uppskipa eina kolalast. Skipið — ein trolari — hevði fyrst verið á Havnini. Men havnamenn høvdu noktað at lossa fyrri at leggja trýst á myndugleikarnar. Tí fór skipið á Vestmanna. Og vestmenningar tóku undir við havnamonnum.

Hetta var undir krígnum. Tað varð sett bann móti at streika. Tí var avgerðin hjá bæði havnamonnum og vestmenningum ólóglig.

Fylgjan av hesum varð, at Arne varð valdur í stjórnina í Føroya Arbeðarafelag — tann 28. mars 1984.

Mikudagin vóru við øðrum orðum 40 ár síðan hesin vestmenningurin varð valdur í stjórnina í meginfelagnum føroysku arbeðarunum.

Bert við onkrum stuttum millumbili hevur hann røkt hetta álitisstarv síðani. Í dag er hann næstformaður í FA. Eisini hevur hann verið formaður eitt skifti, í 1956-1958. Harumframt situr hann sum formaður í Vestmanna Arbeðarafelag.

Og synd er at siga, at hann ikki er eld-hugaður. Tá vit í samrøðuni koma inn á aktuellar spurningar, ósemjur, tvídráttir — t.d. merkjamálið og nú málið við longjaldsstovu og samtiðarskattinum — livnar hann rættuliga og leggur sínar hugsanir fram.

— Men hvussu komst tú upp í FA?

— Tá eg var komin upp í her í Vestmanna og kom til Havnar á fundir, vaks áhugurin nógv fyrri hesum arbeðnum. Men tað, sum eg kom inn upp á, var henda trætan um pristalið, »eitt-oyra-stríðið«.

Tað var soleiðis, at fyrri hvørt poeng, pristalið hækkaði, hækkaði mannfólkalónin við 0,85 oyrum og konufólkalónin við 0,65 oyrum. Roynt hevði verið at hækka hetta upp í eitt oyra. Hetta var eg heitur talsmaður fyrri.

— Ein dagin verði eg so uppringdur av Havnini og fái at vita, at ein trolari er á veg til Vestmanna við kóli, sum ein arbeðsgevari hevði leigað høli til her. Havnamenn høvdu lagt arbeðið niður fyrri at leggja trýst á myndugleikarnar fyrri at fáa prisviðbótina hækkaða upp í eitt oyra. Teir spurdu í Havn, hvat vit gjørdur. Vit kallaðu so inn og fingur fult hús. Vit legdu málið fram. Vit í nevndini meintu, at tá havnamenn høvdu lagt arbeðið niður, kundu vit ikki avgreiða bátni. Hesum tók fólkið undir við. Báturinn fór so avstað aftur — og varð avgreiddur inni á Hólki!

— Eg rokni við, at hetta var grundarlagið fyrri, at eg kom upp. Men lögtingið varð samankallað og viðtók at hækka prisviðbótina.

Bretar undirløntu

— Hvat vóru tey átrokandi málini hjá FA um hetta mundið?

— Málini vóru mong, men tað nógva

Hvat f.... hevur tú gjørt - hatta er ólógligt, Arne!

Men hann vann sær virðing og arbeðararnir góvu honum álit. Samrøða við Arna á Rógvu, sum hevur verið stjórnarlimur í FA í 40 ár

Orð og mynd
Jóhann Mortensen

var stríðið millum Føroya Arbeðarafelag og eingilsmenninir. Føroyingar arbeiddu fyrri undirløn hjá teimum. Ja, á einum fundi í Havn samtyktu vit bara at telegrafera til Churchill um viðurskiftini her. Í Vágum fingur teir litið meira enn hvat pristalið gav. Teir vildu ikki hækka lönirnar har vesturi og arbeðsgevararnir stuðlaðu teimum.

Til endans lógu teir so lágt, at teir høvdu nærmast onga grundløn — so nógv lægri lógu teir. Vit høvdu ongan møguleika at fáa lönina upp, tí vit høvdu jú ikki lov at streika. Og í staðin fyrri at føroysku arbeðsgevararnir hækkaðu lönirnar, so eingilsmenninir góvu meira, hildu teir arbeðsmanninir niðri. Teir spardu eingilsmannin fyrri pengar, sum kundi komið føroyingunum til góðar.

Harðar samráðingar

— Men eftir krígið varð streikuforbóð sett úr gildi!

— Ja, og tá bar aftur til at fáa veruliga samráðingar. Undir krígnum vóru bara lokalar samráðingar. Tað var strígið at fáa samráðingarnar á landsplan, men so gingur teir við til tað. Trupulleikin var, at Fylking lá við 1,05 krónu um timan í grundløn. Aðrastaðni lá hon nógv lægri. Onkustaðni var hon ikki meira enn 70 oyru. Arbeðsgevararnir vildu ikki ganga við til meira enn eina krónu — teir vóru úti eftir Fylking.

— Hvat segði Fylking til tað?

— Teir segdu nei, men tað varð so

samtíkt. Men um fimm oyruni fór av, minnst eg ikki. Men teir vildu hava Fylking niður við nakkanum, tí teir lógu so nógv frammanfyrri. Tær samráðingarnar vóru harðar og drúgvur.

— So samráðingarnar vóru eisini harðar tá?

— Harðar, samráðingarnar tá og nú — tað er ikki at líkna saman. Tað visti seg, sum tað var ógvuliga langt gloppi imillum okkum. At drukkið ein kaffimunn saman tá. Nei, tað kom ikki upp á tal.

— Eg minnst einaferð, at semingsmaður kom upp í. So einaferð sigur ein arbeðsgevari: »Nú er maktið. Eg krevji menniskjaliga behandling«.

Og langaði nevan í borðið.

— Men sýslumaðurin (Gunnar Dahl Olsen var semingsmaður tá) svaraði hvassliga: »Eg havi ikki biðið lovað meg koma higar. Tí hava biðið meg, og so hava tit at vera her so leingi inntil eg sigi til«.

Tað var ikki lukkuligt sum tá var hart.

— Hvar vóru samráðingarnar tá?

— Tað var ymiskt. Ta einu tíðina vóru vit í Klubbanum.

— Vóru tær líka langar sum nú?

— Tær kundu vera drúgvur, men tær longstu, eg havi upplivað hevur verið seinru árin. Men tær vóru so nógv harðari tá, og so ringt »klíma«. Nú kunnu vit hvíla okkum saman eina løtu imillum samráðingarnar, sita og práta. Men tað kom ikki fyrri fyrr — at arbeðsgevararnir og vit fóru at tosa saman. Nei,

nei, nei.

— Skeldaðust tit illa?

— Ja, tað meira enn hendi.

— Men tit brustu ongatíð saman?

— Nei, ikki ordiliga, flennur Arne, sum hevur verið við til allar samráðingarnar hvørt einasta ár síðan eftir krigslok burtur sæð frá tí eina árinum, tá hann lá sjúkur.

— Hart hevur tað mangan verið. Men aftaná hava vit arga hvønn annan. Tá vit eru komin saman at skriva undir, hevur verið prikað eitt sindur, serliga tá vit hava fælt okkum at hava vunnið eitt sindur.

Lítill álvari í

Um samráðingarnar sigur Arne, at tað verður litið gjørt fyrri at samráðast av álvara.

— Tað skuldi verið soleiðis, at partarnir skuldu kunna tosa saman og skifta orð um tey ymisku ynskini. Men tað kemur ikki upp á tal.

— Tað siggja vit í merkjastríðnum. Hvi kemur tað í dag. Jú, tí málið er feiðað av borðinum. Eg havi sagt tað og sigi tað, at eg góðtaki ikki, at arbeðsgevararnir seta nakað í verk í einum sáttmálaskeiði uttan at leggja tað fyrri arbeðsfólkið. Teir hava tikið merkini í brúk! Vit hava biðið um samráðingar, men teir siga nei til at samráðast um málið.

Í hesum sambandi tekur Arne ein annan trupulleika fram. Hann visir á, at